

Szerkesztőség, kiadó-
nyvatál és nyomda
Csal. Károlyvárosi. Utr. Szarcs
1. P. P. - Brassai-utca 13

At Uj Kelet telefonja:
Szerkesztőség ----- 977
Kiadónyvatál ----- 844
Közvetítés ----- 879
Közvetítés ----- 880
Közvetítés ----- 888

Előfizetők kizárólag
személyesen vagy
Kéziratokat nem
visszatérítjük és nem
visszatérítjük meg

UJ KELET

SIKIDO-POLITIKAI-NAPILAP

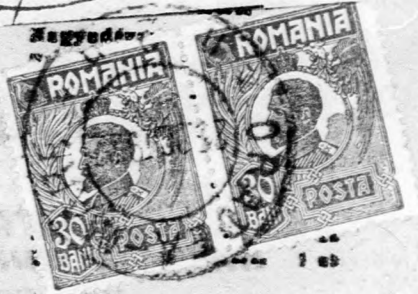
1071
2211

Lejár

Hermann Goldschmidt ur

I. Wolfzelle 11

Wien

Jugoszláviában
Egy hónapra --- 20 dinár.
Egy szám --- 1 dinár.

V. évfolyam, 234. szám

Cluj (Kolozsvár) 5683. Chesvan 3

1922 október 25. Szerda

LEGUJABB

Nemzetiségiügyosztályt állít fel Jugoszlávia

Belgrád, október 14. A félhivatalos "Tribuna" értesülése szerint a külügy-minisztériumban nemsokára egy új ügyosztályt állítanak fel. Az új ügyosztály az államban élő nemzeti kisebbségek védelmének kérdésével fog foglalkozni.

Parasztlázadás Galiciában

Moszkva, október 24. Még nem erősített hírek szerint Galiciában parasztlázadás tört ki a vallási és nemzetiségi sérelmek miatt. Az ukrán parasztlázadás több mint kilencven lengyel uradalmat földültak.

Trácia kiűritése

Konstantinápoly, október 24. A szövetségesek főhadiszállása jelenti, hogy Trácia kiűritése rendben, minden incidens nélkül megtörtént.

Athén, október 31. A népjóléti miniszter hivatalosan jelenti, hogy a kasszai görög menekültek száma meghaladja az egymilliót. Tráciából naponta több mint tízezer ember érkezik Görögországba.

Venezuella a monarchia mellett

Athén, október 24. Görögországban új párt van alakulóban, az úgynevezett rendpárt, amelynek elnöke Metaxas tábornok lesz. A párt az ország gazdasági konszolidációját tűzte ki programjának. A venezuelista párt manifestumot tett közzé, amelyben helyteleníti a republikánusok megállapítását és hangsúlyozza, hogy Görögországnak monarchiának kell maradnia demokratikus alkotmány-nyal.

Németország bejelenti a csődöt

Bécs, október 24. A német márka megmentésére kiadott deviza-rendelet kudarcos politikai válságot idézett elő Németországban. Wirth kancellár állítólag el akarja hagyni hivatalát, mert a szociálisták nem hajlandók öt támogatni. Annai bizonyos, hogy kormányválság van küszöbön, amelynek kiemelését még nem lehet tudni. A kancellár behatóbb tanácskozásokat folytatott a pártokkal és a tárgyalásokon felmerült az a kérdés, hogy nem szerezte-e el még az időt arra, hogy Németország teljes fizetésképtelenségét jelentse be az antantnak. A tanácskozások nem tisztázták a belpolitikai helyzetet és az ellentét a szociáldemokraták és polgári pártok közötti egyelőre még áthidalhatatlan, különösen a deviza-rendelet miatt. A polgári pártok ugyanis le akarják törni a devizaspekulációt, de a törvényes valuta-kereskedelmet nem bántják, mert az egész német gazdasági élet összeomlásától tartanak. A tanácskozásokat folytatni fogják.

Bibó Dénes inzultálta Vágó-Wilhelm Jenőt

Budapest, október 24. Vágó-Wilhelm Jenő, a Tisza-gyilkosság egyik volt vádlottja feljelentést tett Bibó Dénes főhadnagy ellen, aki tegnap hajnalban megállította az utcán és asszal a kiállítás, hogy: "Ez a Tisza-gyilkos még mindig szabadon jár", - hátulról megfogta és ökölével többször arcaá szorította. Az eset élénken foglalkoztatta a magyar főváros közvéleményét.

Mint a zápor,

javaslatok özöne zúdul rá a parlamentre. Rákoppannak a kamara asztalára, visszakoppa a monoton igen, még gondolkodni sem tudunk a készülő törvények atarátán, már előtünk áll és az ország életének berendezkedését, apró vagy nagy dolgait igazgatja. Lehetnek jók ezek a törvények, de lehetnek rosszak is. A törvényeknek gondolkodó agyvelőkön kell átesszűllődniük. Átizzniok, mint az acélnak. Mert a törvény az élet területe. A törvény a szabadságok végtelen horizontjához vezet, de emelhet kinti falat is a törtető emberi fejlődés elé. A jó törvény: szabadság és gazdaság. A rossz törvény: rozsdás lánc és koldusbot. A jó törvény a kritika tisztító tüzeből származik, a rossz törvény a pártérdek szavazómasinájának kereselből hull ki. A kamara törvényjavaslatzapot zudít a kormány. Nem engedi a hozzászólást, lehetetlené teszi a kritikát, mert: expressu gyorsasággal akarja törvényre emelni a javaslatokat. Ezek a törvények formailag törvények lesznek, lényegükben azonban csak rendeletek. Az alkotmányosság kötelezősége göngyölit rendeletek. Nem hiszünk bennük, nem hiszünk jószándékukban. Rossz törvények lesznek. Még

akkor is, ha azok, akik alkották, becsületesen, tehetőségük szinét vitték beléjük. Mert akár egy ember alkotja, akár egy párt, csak egy ember, csak egy párt józansága, akarat és vágya. A törvényt pedig nem egy embernek, nem egy pártnak csinálják: az egész országnak. Az ország, a kamara, a pártok összessége, az érdekek, az akaratok és a célok harmóniája. Ezekben a törvényekben nem lesz harmónia, hanem a rendeletek szigorúsága és egyoldalúsága. Nincs mentesség a kormányra. Gyors munka sohase jó munka, ezerszerte rossz munka ott, ahol egy párt szűt a vetésnek és az egész országnak kell aratnia. A határozottság erény, a dolgozni-akarás méginkább az. A kormány addig, amíg olyan törvényjavaslatokon dolgozik, amelyekből az ország boldogulását várja, megtessi a kötelességét. De amikor a törvényjavaslatokat kamara dobja, felrakja az ország szekerére, ne a csépell, nem köti kévébe, nekiereszti a boldog világnak: elmulasztja a kötelességét. A törvényjavaslatok, amelyek most a kamara asztalára suhognak és onnan, mint az árny, előtűnik az országot, lehetnek jó javaslatok. Hogy jó törvények lesznek-e? Nem bizunk bennük.

Törvényjavaslatok özöne a parlamentben

Nem fogadták el Zigre Miklós lemondását. Kimondották az összes javaslatok sürgősségét. A szenátus viharos ülése

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A koronázás miatt félbeszakított rendkívüli ülészakaról megérkeztek az első jelentések. A tudósításból két figyelemreméltó következtetést lehet levonni. Mindkét Házban egyohallgatják az ellenzék távolmaradását, de ugyanakkor új ellenzéké támadt a kormánynak saját pártívisiben. Az első támadást Constantinescu miniszter kapta a földreform miatt. Mironescu kritikája há kifejezője a közhangulatnak. Az első ülésről szóló tudósításunk a következő:

A kamarában

Bukarest, okt. 23. Ma délután 3 órakor Orleanu elnök megnyitotta a kamara rendkívüli ülészakarának első rendezését. A jegyzőkönyv felfelolvasása után az elnök elparantálta Take Jonescut és inditváyoza, hogy az elhunyt nagy államférfiu mellszobrát állítsák fel a kamara épületében. Bratianu miniszterelnök csatlakozik az inditványhoz, majd Bratianu Pavel adózik néhány meglóg szótval nagy pártvezére emlékének.

Elnök ezzel kapcsolatban bejelenti, hogy Take Jonescu halálával megfűresedett a nagybányai választókerület mandátuma és felhatalmazást kér az új választás elrendelésére.

Tatarescu napirend előtt az agrártörvény 68. szakaszának helytelen alkalmazása ügyében szólal fel.

Constantinescu földmivelségi miniszter megnyitja, hogy a kérdéses szakaszt módosítani fogják.

Dau a vasuti szerencsétlenségek és a grivitsai vasuti műhely leégése ügyében interpellál és kéri a vonat-

kozó jelentéseknek a Ház elé terjesztését.

Orleanu elnök bejelenti, hogy Zigre Miklós és Andru Szever biharmegyei képviselők lemondottak mandátumukról. A házszabályok értelmében elnök szavazásra teszi fel a kérdést, amelynek eredménye szerint a kamara többsége nem fogadta el a két képviselő lemondását.

Moldovan Leonte parlamenti iniciatívából törvényjavaslatot nyújtott be, a rokant tiszteknek nyugdíjuk alapján történendő előléptetéséről.

Mardarescu tábornok hadügyi miniszter magáéva teszi a javaslatot.

Bratianu Vintila pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújt be a tisztviselők drágasági segélyének felemléséről, amely csíra 660 millió lei rendkívüli hitel megszavazását kéri. A kamara megszavazza a javaslat sürgősségét.

A pénzügyminiszter ezután még a következő törvényjavaslatokat terjesztette a kamara elé: 2. A kincstári bonok konszolidációjáról szóló törvény hatályán kívül eső idegen valutában levő adósságok konszolidálása. 2. A nyugdíjtörvény módosítása és más kisebb jelentőségű törvényjavaslatok. A Ház valamennyi javaslatra kimondja a sürgősségét.

Mardarescu törvényjavaslatot nyújt be az 1923. évi korosztály behívására vonatkozólag s kéri a sürgősség kimondását, amihez a kamara hozzájárul.

Ezzel az ülés véget ért. A kamara költségvetési és pénzügyi bizottsága a kamara ülése után azonnal tárgyalás alá vette a ma benyújtott törvényjavaslatokat.

Vihar a szenátusban

Bukarest, október 24. A szenátus mai ülését pontban 3 órakor nyitotta meg Ferechide elnök. A jegyzőkönyv felolvasása után elparantálta Barseanu Andrei szenátort és felhatalmazást kért a gyulafehérvári szenátorkerület választásának kiírására.

Marzescu munkügyi és népjóléti miniszter törvényjavaslatot nyújt be a nemzetközi egészségügyi egyezmény ratifikálására vonatkozólag, a földművelés fejlesztésének és tökéletesítésének állami támogatásáról szóló törvény megváltoztatásáról, a regát-beli agrárreform 37. szakaszának módosításáról.

A szenátus ezután igazolja a szilágysomlyói és romani mandátumokat, majd a bizottságok tárgyalás alá veszik a betérjesztett törvényjavaslatokat.

A bizottsági tárgyalások után folytatták a szenátus ülését. Napirenden az agrártörvény 37. szakaszának módosítása szerepelt. A vitában résztvettek Mironescu, N. G. Popovici és Polikrat Mihály.

Mironescu tiltakozott az ellen, hogy ezt a javaslatot oly meglepetésszerűleg hozták a Ház elé és megállapítja, hogy ez a törvényjogi szempontból szörnyesülőnek tekintendő, mivel a törvény által kreált agrárreform második szemitőszék gyanánt szerepel. Kijelenti, hogy a törvény antidemokratikus, mert nem engedi meg a feleknek, hogy személyesen védekezzenek.

Constantinescu miniszter felvilágosítási után a szenátus a javaslatot általánosságban elfogadta.

— Az osztrák nemzeti szociálisták nemzeti forradalmat akarnak. Bécs utcáin ma újabb forgalmi akadályként tüntek fel azok a plakátok, amelyeken az osztrák nemzeti szociálista párt fejt ki a maga felfogását a genfi megegyezéséről. Igen éles hangú kiáltványban fordul a nemzeti szociálista párt Bécs lakosságához, elsősorban a munkássághoz. A plakátokon azt mondja, hogy Ausztriát ismét eladták, kijelenti, hogy nem ismeri el sem a versaillesi, sem a saintgermaini, sem a genfi szerződést és meri úgy látni, hogy Ausztria katasztrófájának útján nincs megállás, bejelenti, hogy teljes erővel veszi fel a harcot az osztrák közszellemnek forradalmosítás érdekében és hogy nyíltan, megalkuvás nélkül kéri az első nemzeti forradalmat. Illetékes osztrák kormánykörökben a nemzeti szociálisták e harcoss bejelentésének fogadtatásáról azt az információadják, hogy a nagyhangú fogadkozást nem szabad komolyan venni mert a nemzeti szociálisták Ausztriában még a kommunistáknál is jelentéktlenebb erői képviselnek.

— A magyar kormány párt vesztprémi gyűlése. Budapestről jelentik: Az egységspárt vesztprémi alakuló gyűlésén a miniszterelnök képviselőletben Rakovszki belügyminiszter, nagyatádi Szabó földmivelségi miniszter, Gömbös Gyula államtitkár és több egységspárti képviselő jelent meg. Rakovszki hosszabb beszédei tartóft a hazáról, a hazafiságról, foglalkozott a szociálistákkal, a jóvátétellel és a drágasággal. A gyűlésen nagyatádi Szabó és Gömbös is beszélek.

Bonar Law megalakította kormányát

Lloyd George a nemzeti liberálisok vezére. Manifesztumot intéz az országhoz. Nem változik meg az angol politika

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, okt. 24. Bonar Law ma kihallgatáson jelent meg a királynál. Kabinetjének listáját akkor még nem terjesztette a király elé, mert beárta, hogy a konzervatív párt vezérévé válassza és ezzel

biztosítja a maga számára a többséget.

Ez ma délután meg is történt. Az unionisták Bonar Lawt egyhangulag pártvezérré választották. A miniszterelnök ezután a megbízást formálisan is elfogadta. Chamberlain több miniszterrel kisebbségben maradt. A kisebbségben maradt miniszterek és híveik az értekezleten felvették a „független konzervatív” elnevezést.

London, okt. 24. Bonar Law a pártértekezlet után összeállította kabinetjét. A miniszterelnök

a következő miniszteri listát

terjesztte a király elé:

Bonar Law miniszterelnök, Baldwin kincstárnok, Wilson hadügyminiszter, Curzon külügyminiszter, Derby gyarmatiügyi miniszter, Maitland kereskedelemügyi miniszter, Amery az admirális első lordja, Boscaven belügyminiszter, Hoavel külügyminiszter, Younger Skócia minisztere és Peel India minisztere.

Bonar Law Gladsgowban fogja politikáját ismertetni. Az új miniszterelnök a pártértekezleten kijelentette, hogy politikája nem követőszásgó célokat. Meg akarja akadályozni a kalandokat és a kérésértékű vállalkozásokat. Működésének főiránya

a szövetségekkel való szoros együttműködés,

a belső béke és az állam rendjének megtartása. Meleg hangon emlékezett meg Lloyd George-ról és kijelentette, hogy sohasem felejtheti el az ország azokat a szolgálatait, amelyeket Lloyd George Angliának tett.

Bonar Law egyébként a november 14-iki választásokon a londoni Cityben vállal képviselőjelöltséget, Mac

Cannan visszatér a politikához és a konzervatívok legközelebbi ülésén beszédet fog mondani.

Lloyd George bucsukihallgatáson jelent meg a királynál és hivatalosan elbucsuozott az uralkodótól. A nemzeti liberális párti képviselők és képviselőjelöltek előtt

kedden elmondja politikai terveit.

A legközelebbi napokban manifesztumot intéz a nemzethez. A nemzeti liberális tanács Lloyd Georgeot elnökévé, lord Churchillt alelnökkévé választotta.

Páris, október 24. A legutóbbi hírek bizonyították, hogy a franciák tévednek, amikor Lloyd George visszalépéséből az angol politika megváltoztatására következtettek. Bonar Law nem akar hozzányulni a függő kérdésekhez. Politikai körök abban reménykedtek, hogy Poincaré megvalósíthatja szándékait és

november tizenharmadika előtt összeülhet a közkeleti konferencia.

Csalódtak: a francia külügyminis-
tériumban nagy meglepetést keltett, amikor az angol nagykövet kijelentette, hogy Curzon feltétlenül szükségesnek tartja a közkeleti konferencia további elhalasztását.

Megtartják november 13-án a keleti konferenciát

Páris, okt. 24. A londoni, párisi és római kormányok majdnem teljes megegyezésre jutottak. A keleti konferenciát november tizenharmadikán Lausanneban összehívják. A tengerszorosok kérdését elkülönítve tárgyalják. A konferencia utóbbi tárgyalásaira meghívták Franciaországot, Angliát, Olaszországot, Japánt, Romániát, Jugoszláviát, Görögországot, Törökországot, valamint Oroszországot, Georgiát, Ukrajnát és Bulgáriát.

Amerika a népszövetségben

Newyork, október 24. (Rador.) Amerikának a népszövetséghez való közeledése mindinkább valószínűnek látszik. Hughes kijelentette, hogy Amerika kész résztvenni a népszövetség a ma bizottságában, amely a tengerszorosok ügyét rendezi. Nem lehet azonban szó egyelőre Amerika hivatalos belépéséről a népligába.

A magyar politika és az angol választások

Budapest, okt. 24. A kormányhoz közelálló helyen nyilatkozatot adtak a „Magyar Hírlap”-nak. Eszerint az egypárti pártban a mérsékeltbb irányzat került túlsúlyba. A parlament legutóbbi ülésén Bethlen gróf miniszterelnök beszéde után az ellenzék egyrésze világosan kifejezte, hogy méltányolja az ország nehéz helyzetét és nem akar zavart keltetni. Ez a tény lényegesen megkönnyíti a kormány helyzetét a súlyos problémák leküzdésében. Egyébiránt minden attól függ, hogy a jövőtől kérdésében milyen belátás kerékedik fölül. A jelek szerint az angol választások változást hoznak a „jövóteli politikában” is.

Tömeges gyárüzembeszüntetések Szlovenszókban. Bratislavából jelentik: Az új szlovenszókói miniszter, Kállay József akciót indított a szlovenszókói gyáripari válság enyhítése érdekében és bizalmas értekezletre hívta össze a szlovenszókói gyárosok szövetségének vezetőségét és a nagyobb szlovenszókói gyárak igazgatóit. Utasítást adott a miniszter Szlovenszókó valamennyi szupáni hivatalának, hogy hasonló értekezleteket hívjanak össze, mert az a terv, hogy kormánybiztost állítsanak a szlovenszókói ipar élére az üzembeszüntetések és korlátozások lehető megakadályozására. Szlovenszókóban ezidőszakra a pozsonyi postógyár, a toronpai vasgyár, a nagyszombatú Kőburg-művek, a gácsi postógyár, a Kachszman-féle gépgyár Vinyen, a rózsahegyifonógyár, a lipótszentmiklósi Klinger-féle textílgégyár és még egy csomó kisebb szlovenszókói üzem szűnnetel. Legújabbban a pozsonyi cernagyár, amely mintegy hétszáz munkással dolgozik, kegyetlen redukálni az üzemét. Munkásokat egyelőre nem bocsátják el a cernagyár, hanem a munkaidőt redukálta.

Novemberben választ új vezetőséget a Jehudit

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az es ideai tisztújító kongresszusi eredetileg szeptember 17-én avarta a Jehudit megtartani, de közbefutó akadályok és az ünnepek miatt el kellett halasztani október elejére. Az egyesület tagjai időközben azt a kívánalmat fejezték ki, hogy a kongresszusi újabb időpontra tüssék ki, addig a vezetőség dolgozza ki a gyűlés pontos programját. Ennek megfelelően a Jehudit választmánya vasárnap délután nagyon látogatott gyűlést tartott a Chebra Kadischa termében. A választmány megállapította, hogy az új tisztvári jelölésnek pótolni való hiányai vannak és ezért kerte a névsor kiegészítését. E határozat alapján pótlólag jelölték az elnökségre dr. Neufeld Jánosné, az alelnökségre dr. Markovics Józsefet, a titkárságra Elías Dancónét, az ügyvezető alelnöki tisztségre Waldberg Flórá, az ellenőrségre Salamon Mihályné (Bárc), választmányi tagokra pedig Kertész Mártonné és dr. Glasner I. sáknét. Tekintettel arra, hogy Kolossvár eszidő eszonyai most az erdélyi zsidó sajtólapot szolgáló nagy kulturális rendezésével vannak elfoglalva, a tisztújító kongresszusi nem november negyedkén, hanem november tizenkettedikén fogják megtartani. A kongresszus helyét és időpontját később fogja közölni a vezetőség, amely emellett közli, hogy a tisztújító kongresszus teljes számban megjelenni szükségesek. Mindenki éljen szavazati jogával, mert így legjobban biztosíthatja, hogy a Jehudit olyan irányban dolgozzék, amely németeknek leginkább megfelel. Az egyesület gyűléseinek munkaprogramot tűzött maga elé, melynek keresztülvitele semmilyen akadályba nem ütközik, annál kevésbé, mert biztosítva van a legnagyobb egyetemes és a legteljesebb közreműködés a többi kolossvári zsidó egyesülettel. Egyben arról is értesíti tagjait a Jehudit, hogy senki ne várjon gyűlésekre külön meghívót, mert — kivételes esetektől eltekintve — az egyesület mindig csak az Uj Kelet útján szokta meghívni a tagjait.

A Zsidó Nemzeti Alap országunk földjét akarja népünk köztulajdonába visszavásárolni, (aklé a föld, azé az ország!) a Keren Hajjeszód a fejlett európai állami élet alapjait akarja lerakni e visszaváltott földön, a Tarbut-Kulturalpedig a sivatagvándorlás nevelési alapja

Szent Eliz

Egy modern leány regénye

Irtá Szabó Imre (3)

Zsidó is élt a faluban, Kohn Samu szatócs, hagyományos szaporaságu családjal.

A boltot „Samu zsidóné” vette, minthogy Kohn Samu a külső ünleket látta el: gyapjút vett, egy kis kukoricát, állati bőrt, amiken gyorsan túl kellett adnia, mert félke nem állott meg. Pénzt a bolt nem forgalmazott, hanem tojást, tavasszal egy-egy fiatal barányt, ocot, egy-egy tyúkot. A parászt a komenciójából fizették a dohányért, gyufáért, borsért, kenyérért, szappanért. A természeti javakait a házaspár kéthetenként bevitte Nyitrára a piacra, eladták a pénzből áru lett megint a városban és vevőjük Völgyesen.

Ennek a gazdasági körforgásnak a tengelyében Kohn Kálmán állott, a család bűszkesége, akit muszájt iskolába adni, isten ellen való véték lett volna, ha hámalónak hagyják.

Eliz Völgyesen ismerkedett meg Kálmánnal.

Kálmán az országot mellett egy falóban olvasott és jegyzetelt, amikor Eliz lóhátán arra jart. A leány a kamaszt pesties évődéssel sivarba hozta: úgy tett, mintha egyenesen felje lovalgogna, megrántotta a kantárt. A galoppban haladó állat a fa közelében lépésben ment, fejét a fu felé fordítva. Ösztönös alázatossággal, amit a pillanatban nem tudott elfojtani magában, Kálmán kalapjához emelte kezét, meg-

bicentette, a másik pillanatban már deákos önérvete parancsolt, röstele az elnamarkodott köszönést és félre-nézett.

Asszonyi macskakézzel Eliz most már végig akarta járászani a megkezdett mókát.

— Mit olvas, mit jegyzetel? — kérdezte meghitt közömbösen.

Semmi góg, semmi uri leereszkedés nem volt a hangjában, inkább kedves pajtáskodás osenget belőle. Leugrott a lóról, a keresztmésén mutatkozott be és egy kültelki kisúny kíváncsiságával fölemelte a földről a vastag könyvet, Magyar heraldika.

— Ez érdeklő? — cördákozott a leány — talán a szines cimerek miatt? Csak nem foglalkozik festészettel?

— Nem rajzolok belőle, engem főleg a könyv tartalma érdekelt. Nemzetünk fajtortartó osztályairól a tanárom, Szikora tiszteleendő ur nagy művei akar kiadni és én ebben segítőtársa vagyok.

Eliz még egyszer megnézte a könyvet és mosolyogva visszaadta.

Kálmán a leány mosolyából fullánk-
köt érzeti és deákos ügyefogyottsággal mindjárt kibökte:

— Azon felszök mosolyogni, hogy a zsidó szatócs fia „a magyar” nemesség történetével tölti a szabadidőjét. Pedig ez fontos, tessék elhinni, ék voltak az állam gerincsei és nélkülök ma nem lenne Magyarország.

A tizenhétévesek iskolás nagyképű-
ségével mondta.

Eliz, aki akkor már külföldön járt és Pesten művészek és akadémikusok

társaságában élt, mosolyoghatott a vidéki professzoros megállapításon, de ialdoe egy parancsolt, hogy a meg-bántott fiuvál komolyan beszéljen.

— Nézza — szólt — én akkor is nevettem volna, ha báró fiánál látom a könyvet. Mert ilyenmi természetlen öregek foglalkozása lehet, nem fiataloké. Nekünk szabad időkben sporttal vagy művészetekkel kell foglalkoznunk.

Igy barátokoztak meg.

Naponta találkoztak és ha Nyitráról kimonokok és a főispán, vagy a szomszéd földesurak oszonára voltak hivatalosak, Kálmán is vendége volt a kastélynak.

Kohn Samu szatócsnak ez a nagy tisztelet munkatöbbletet jelentett. Mert most már hajnali öt óra helyett, négy órakor kelt és egy órával később térhetett nyugovóra. Mert Kálmán számára fekete ruhákat kellett csináltatni és finom ingeket.

Eliz okostodásai nem térítették el Kálmánt a vállalt kötelezettség végrehajtásától. Szikora tiszteleendő tanár urnak szeptemberben késcen elvitte a jegyzeteket és az érettségi vizsgákat megelőző napokig dolgozott a „magyar állam gerincét jellemző osztály fölmérésén.”

Pesten bejuthatott volna Elizék valamelyik bankjába, vagy vállalatához, de — és ezt a leánynak is megmondta — nem akarta tiszta barátságukat a legkisebb lekötelezettséggel is megzavarni.

Eliz és Kálmán szerették egymást.

aki bele

A b...
mindenn...
Ferdinar...
szifasz...
mákdótt...
teltesek...
szor volt...
ügyi és...
szelyekb...
furlingct...
tésében...
tanui ja...
nek érvé...
vönja m...
a büntet...
ítéletei...
altekben...
amelyben...
és virtuó...
géra von...
zét, ugy...
lönügyi...
A furlang...
láiönnyet...
segítette...
érdekes...
tekkel tu...
Kro nak...
de bizon...
izgalmai...
súlyos id...
akadályoz...
gének fol...
pézt emé...
kolosvónk...
utóbb a h...
és nyomo...
tengődött...
lala támad...
lóságban...
amelyet...
nyisor és...
Elisnte...
váltotta...
az életben...
büntetés...
zandj oly...
mésd elv...
kiterülő...
elágerdarab...
han addig...
legyűrie...
a tolvaj...
bákosott a

mindenki
Szécsi Sándor
Bulevardul
Lakások

De meg...
Kálmán az...
ragadai a...
amelynek...
eat Kálmán...
magyar ne...
habozott a...
alispán —...
szemita ér...
kezében kü...
tolkodást...
visszajön...
vármegyei...

A tiszt...
terrorizált...
futottak...
gerincés, em

„Samu...
gyorsan...
Jakabnak...
együtt jár...
elnye a...
legyen any...
mas. Mert...
akkor...
lesz akkor

Mi lesz...
ágyanta...
rehiának...
propaganda...
e kérdést.

Mi lesz...
— Öreg...
mondta egy...
den nyugtal...
adott.

Filmszínész,

aki beleéltte magát a tolvaj-szerepbe

Az Uj Kelet tudósítójától

A berlini törvényszék elé nem mindennapi vádlott került. Kron Ferdinand, nemrég még jövő film-színész, évszón kereszttől Bécsben működött. Specialitása egyfajta bűntettek ábrázolása volt. Számtalan-szor volt alkalma olyan modern bűn-ügyi és detektívfilmekben fellépnie, amelyekben a főszereplő hihetetlen felforgatót fejt ki bűntetteinek elköve-tésében és a legnagyobb ügyességet tanulta a szoktak a ravasz trükkök-nek érvényesítésében, amelyekkel ki-vonja magát a detektívek hűdöz és a bűntető igazságszolgáltatás szűtő itéletétől. Kron a legnagyobb mér-tekben ambicionálta szerepét, amelyben eleinte csak epizódiszt volt és virtuóz játékával csakhamar ma-gára vonta a filmvállalkozók figye-lmét, úgy hogy egész egész csomó briliáns bűnügyi film főszerepét örökízték. A felforgatóságban akkora volt a ta-lálékonysága, hogy nem egyszer ki-gazította a filmek szerzőit is és igen érdekes vonásokkal és meglepő öt-lekkel tudta gazdagítani szerepét. Kronnak pompásan ment a dolga, de bizonyára különböző szerepköröknek is annyi magyarázatot, hogy sulys idegbe esett, amely meg-szádlánya filmszínészi tevékenysé-gének folytatásában. Betegsége sok-ját emésztett föl. Gondjain eleinte kölcsönöktel próbált segíteni, de utóbb a hitelből is teljesen kifogyott és nyomorba jutott. Egy ideig még tengődött, aztán az a mentőgondo-lata támadt, hogy megpróbálja a va-lóságban is eljátszani azt a szerepet, amelyet a filmdarabok vásárlói anny-nyis or és akkora sikerrel vállalt. Eleinte — mint a tárgyaláson meg-valtatta — attól tartott ugyan, hogy az életben nem lesz olyan szerencsés bűntettes, mint amilyen a mozgó-képernyő előtt lehetett és nem sikerül majd olyan káprázatos virtuozitással kikerülni a bűntettet, mint a híres slágerdarabokban. A nyomora azon-ban addig fokozódott, hogy Kron legyűrte aggodalmait és ráadta magát a tolvajságra. Készen háromszor pró-bálkozott a dologgal, sikerrel műkö-

dött, nemrégiben azonban, amikor a földalatti egyik kocijában egy utas zsebéből ki akarta lopni az arany-órát, rajtavesztett. Tattent érték, letar-tóztatták és a bíróság elé állították.

A bírák félig meddig tekintettel vol-tak Kron múltjára, figyelembe vet-ték a lélektani és jogi enyhítő körü-lményekeket és mindössze öthavi fog-házbüntetéssel sujtották.

Németország

gazdasági összeomlás előtt

Katasztrófális a márka zuhanása. A szocialisták kilépnek a kormányból. Angol-francia összeül-közés a jóvátételi bizottságban

Az Uj Kelet tudósítójától

Berlin, október 24. Németország külpolitikai helyzete az angol kor-mányválság és a francia fenyegető-zések következtében rosszabbra for-dult. A belpolitikai helyzetet

katasztrófálissá tette a márka zuhanása.

A szociáldemokraták követelik, hogy a kormány erőlyesebb rendszabályok-hoz folyamodjék. Rosszvéven vaszik a beszovalgatandó adókból meg-váltási árának erős felerősését, amely a kenyér áremelését eredmé-nyezi.

Azzal fenyegetőznek, hogy kilépnek a kormányból, mert a kenyér ára kilökött a kétségbe, október harmincidikán valószínűleg három-száz márkára fog emelkedni.

A „Matin” szerint a franciáknak számolniuk kell azzal, hogy az új angol kormány franciabarát tagjai sem akarnak

Németország ellen erőszakos rendszabályokat

alkalmazni. Anglia nem nyughat bele abba, hogy Franciaország a fém és vasiparban domináló szerep-hez jusson.

Vihar a jóvátételi bizottságban

London, október 24. A „Times” jelentése szerint a jóvátételi bizott-

ságban kitört a háborúság Barthou és Bradbury ellentétes javaslatai miatt. Bradbury álláspontja szerint a bizottságnak sürgősen intézkedni kell, különben

Németország gazdaságilag ment-hetetlenül összeomlik.

Barthou ezzel szemben azt java-solta, hogy Németországot pénzügyi ellenőrzés alá helyezze. Barthou hosszabb beszédében védelmezte a francia álláspontot. A bizottság hol-napi ülésén a márka esésének meg-szádlánya számára szolgáló intézkedé-sekkel fog foglalkozni.

Berlin, október 24. A kompenzá-ció bizottságok képviselőivel folyta-tott tárgyalások befejeződtek. A kö-tött megállapodás szerint Németor-szág 1923 júliusáig mentesítve lesz a kompenzációk fizetése alól.

Nemzetközi szabadkereskedelmi kongresszus

Majna-Frankfurt, október 24. A nemzetközi szabadkereskedelmi kongresszus megnyitó ülésén az elnök melegen üdvözölte lord Cecilit, aki a kongresszus összehívásával

meglette az első lépést a garda-sági élet megzsilárdítására.

Dernberg államtitkár javaslatára a kongresszus elnökévé lord Cecilit vá-lasztották meg.

Károly exkirály hagyatéka

A végrendelet tárgyalása a bécsi bíróság előtt

Az Uj Kelet tudósítójától

Bécs, október 24. Az elsőterületi bíróság legközelebb tárgyalja IV. Károly hercegi kúriájának 1917-ben készült végrendelet alapján. A vég-rendelet O tó trónörökös a magán vagyonból ugyszólván teljesen ki-szárja. A trónörökös grófjánál a vég-rendelet Zita királynit, végrehajtó-jánál Miksa főherceget jelöli meg. A király vagyona a végrendelet el-készítésekor tizenháromezer koronát tett ki. Időközben a király Madsirá-ban újra végrendeletet készített, amelyben politikai hitvallást tesz a magyar kormányról való küldetés, mint családjának kötelességét említi. A Szent István koronájának megszer-zését a monarchia visszaállításának első lépéséül tekintette. O tónak kö-telességévé tette, hogy egész életét áldozza arra a célra, hogy a Habs-burgok uralma a Duna mellett újra feltámadjon.

vánosság, hogy Károly Funchalban n pló: vezetett, amelyben a sora el-őle panaszkodik és az Istentben való bizakodásban keres vigaszt. Meg-emlékezik legutóbbi magyarországi utjáról, tatatóvárosi elfogatásáról és tihanyi fogságáról. Naplójának leg-értékesebb része az, amelyben Horthy-nak vele szembeni viselkedéséről ki-jelenti, hogy a kormányzat erre kül-politikai okok kényszerítették és ezért nem is tart haragot vele. Hangul-lyozza, hogy a nagyantant csak ak-kor tiltakozott visszatartható ellen, mi-kor a Budapest elleni elnyomulása végleg meghitult. Ausztria sirlalmas helyzetéről így írt: „szegény bé-csiek!... miért is nem hallgattam gróf Erdődyre? Ha O tó trónörökös-sel a Ringstrassen végighajtottam volna, úgy egé a Bécs önnapelt volna.” Legutolsó feljegyzése, tíz nappal halála előtt ez volt: „Vajjon eljőnek-e valaha még Bécsbe?”

Meghosszabbítottá a ro-mán belga kereskedelmi egyez-ményt. Berlinből ismert a Wolff-ügynökség: Az 1905-ben megkötött román belga kereskedelmi konven-ciót, amely most járna le, a két ál-lam kormányai meghosszabbítják a a legfőbb vámkedvezmény kölcsö-nössége alapján. A román kormány Luxemburggal is ilyen értelemben fogja rendezni kereskedelmi össze-kötöttségét, de azzal a megszorítá-sal, hogy három hónappal megelő-zően Románia bármikor felmond-hatja az egyezményt.

A funchali végrendeletben a király a hibáit is meggyózza. Megemlíti, hogy az összeomlásakor nem viselte-dett elég fárasztan, később pedig né-hány magyar tanácsadó rábeszélésé-nek áldozata lett, akik valósággal kényeztetették a magyarországi ai-rándulásra, holott tudniuk kellett volna, hogy az idő még korai. Ezek a megjegyzések Windischgrätzra, Rakovszkyra és B. n. cskyra vonatkoznak és Andrásyról, Grätzről a főleg Ap-ponyiról a legteljesebb elismeréssel szól. Politikai okokból ezt a végren-deletet nem olvassák fel a tárgyalá-snál, csak az 1917-es végrendelet alapján intézkednek. Most jutott nyil-

Markovits F. ékszerész, Arany- ezüst ékszerek, kinczést és ezüst dísz tárgyak választéka. Szóld és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, brilláns legmagasabb napi árakon veszek. 1904 Cluj, Wesselényi-utca 20. sz.

Prohászka püspök fascizmust hirdeti

Az Uj Kelet munkatársától

Az aranyosúj Prohászka Otto-kárt megkérdezték a „Kassai Napló” budapesti munkatársai: mi a véleménye a keresztény koncentráció mostani helyzetéről és jövőjéről? „A fascizmus-nak okvetlenül társadalmi szervezete-nek kell lennie, — mondotta a tudós huma ista — mely a különböző pártok egyedait egységes orgánizációba fog-lalja s amely ezt az erősebb nemze-i irányvétel a mindenütt jelentkező el-lenséges próbálkozásokkal szemben is konkrét gyakorlati érvényesítésbe állítja bele. Nem késem kijelenteni, hogy a mi ébredő-morg-ilmunkák is éppa az olcsó sorsadását, hogy a teitök mezejében nem érvényesül. Mag-figyelem és talán más is megfigyelheti, hogy mihelyt a vidéken egyik-mávik veszélyesített nemzeti érdekek körül az ébredő magyarság akciója kon-kretumokban nyilvánul, nyomában min-denütt fallángol a csatlakozás, a helyes-lés, a támogatás. A parás tehát két-ségtelenül itt van a romok között, csupán a nemzeti falháborúdnak fuval-lása, vagy épen viharja szükségessé hozza, hogy az lángra lobbanjon. Mindenütt tehát, ahol a zsidó elő-nyomulás jelenik meg, ott ennek a tár-sadalmi értelemben vett fascizmusnak kell ellene frontot képeznie a és az idegen próbálkozást csirájában elfoj-tani.” A derék püspök, aki egykor a haladás is éppolyan teleszóját hirdette, most fordított egyet a stóláján és nincs megelőlegezve a felé: terror eddigi rémségeivel, még több zsidóért akar, újabb pogromot és internálótábor-t. Elég naiv azt hinni, hogy a halódó kuruzsi ilyen dörgedelmeskel az örök-lésb hoshajja vissza. Nem életeljár, utolsó kelet jár a haldozóknak.

Az új cseh miniszterelnök vádja Magyarország ellen. Svchla, az új csehszlovák miniszterelnök, a cseh agrárpárt hivatalos lapjában nyilat-kozik arról, hogy miért kell Cseh-szlovákiának erős hadsereget tartania.

A legkomolyabb idokul azt hozza fel, hogy Magyarország nem hajtotta végre a békeszerződésben kötelessé-gévé tett katonai leszerelést, a had-felszerelési anyagból csak a régi hasznavehetetlen dolgokat szolgál-tatta át az antant által kiküldött ka-tonai leszerelő bizottságnak, míg a használható anyagot elrejtette és titokban olyan készlete van a had-felszerelési tárgyakból, hogy 450.000 embert teljesen kifogástalanul képes bármikor hadrendbe sorakoztatni.

KÖZPONTI TÉLIKERT

MYRIAM BARKA, és TEDDY az „OPIUM-TANGO” keleti tánc-duett és az új sláger-műsor! Kezdeté este 9-kor. Lloyd 1014

Még sehol és soha nem voltak kaphatók készen olyan kitűnő öltönyök, felöltők, fluruhák, mint most 1433 KATZ és MENDEL cégnél Cluj, Főter 10 sz. Szüvegetek nagy választékban

Eredeti gyári árban kötött kabatok, swetterek, harisnya és keztyű Blatt kötött-szövött ruhák Cluj, Főter 18. 1304

Tapéták

minden kivételben kizárólag kaphatók: Szécsi Sándor és Tsa, Timisoara Boulevardul Bertheiot (Kossuth Lajos-u.) 11-13. szám. 1365 Lakások tapetázását vállaljuk.

De megharagot a riesszó kúrt és Kálmán az első követt sietett fegyvert ragadni a császárt és monarchiáért, amelynek megdönthetetlen pillére — az Kálmán tudományosan tudta — a magyar nemesség volt. Proig nem babonozott a zsidó megyei tisztviselő. Az ahispán — megyei urakhoz illően, anti-semita érzelmű volt — a gyors jelen-tkezésében küllő öklépén nem látta zsidó tolvákságot és megígarta Kálmánnak, ha visszatér, mint eljegyző folytatathja a vármegyei eljáratot.

A tiszti iskolában az emberekbe terrorizált mánorban élt és csak akkor firtették végig jeges göl, ócskák a gerincén, amikor apja megírta neki: „Samu öcséd nádfontát tanult, gyorsan megtanulható meserágot. Jakabnak jó lábai vannak, velem együtt járja a falvakat. Sáriha az anyja mellett van otthon. A fél falu elmege a háborúba, öcséd is. Isien legyen anyádnak és hűgödnak irgal-mas. Mert ha a háború elhúzdódik, akkor seira kerülök én is. És mi lesz akkor?”

Mi lesz akkor? Ez az aggodás be-gyanta magát az idegeit és a mor-torbának tizios győzelmeiről ordító propaganda nem tudta letörölni lelkéről a kérdést.

Mi lesz akkor?

— Öreg emberek defétizmusa — mondta egyszer Eliznek, aki előtt min-den nyugtalanító éreáséről számot adott.

(Folytatjuk.)

22 október 25 en választ et a Jehudit

ujító kösgyűlései 17-én averta a de közbajótt ara- misti el kellett jére. Az egyesü- st a kivánságu- y a kösgyűlést k ki, addig a ve- gyűlés pontos egfelelően a Je- asánap déltán gyűlést tartott a ében. A választ- hogy az új tisz- jni való hiányai a névkor kiegész- alapján pótlólag dr. Neufeld Ja- óv. Markovics a Elías Daxadósi, tisztségre Wald- rségre Salamon állásimányi tag- fártonnét és dr. ntettel arra, hogy aysai most az er- szolgáló nagy val vannak elfog- gyűlést nem no- anona november megtartani. A fópontját később eg, amely ex- gy a tiszújító mban megjelenni ki éljen száva- legjobban bis- dit olyan irány- néseleinek leg- egyesült gyű- ot tűzött maga vitéle semmilyen , annál kevésbé, a legnagyobb ezebb köremü- ri zsidó egyesü- értesítési tagjai a a várjon gyűlé- mert — kivételes — az egyesület et utján szokta

országunk föld- ajdonába vissza- azé az ország! llett európai ál- lerakni e visz- rbuth-Kulturalap is nevelési alapja

olgozott nappal, a nemességert mert Saikora a agynak dön- nyngdíjastaita t. Ovidius ver- ra, kijárt a Zo- ayához, akinek és a gondtalan ndes életét élte. yreketekelt Pestre lelkére kötve, árgyat tanulmá- dományunkat a

jóságos intel- zikható lélekre. tt a magyar ne- ki megszűrésé a nemzet kivá- seából és esle- dig terjedelmes , de helyenkint gyekereit kima- a magyar érény

tróját nyerte el- ntrómódra hiru- üldhözött és elő- eihex tartaléat mányt művelők et szolgálatában t, akik Koha- ienére nem ál- mege köisga- bányóknak ebbe Kohn Kálmán etet parancsoló n, jómaga partia

HIREK

— November negyedikén lesz a sajtóestély. Tegnap híradásunkkal kapcsolatban visszatérünk a kolozsvári zsidó-szakosok fényesnek ígérkező estélyére, melyet az erdélyi zsidó sajtó-alap javára rendeznek. Az estély, melynek műsorát legközelebb hozzuk, nem harmadikán, hanem november negyedikén, szombat este lesz a Newyork összes termeiben.

— A nemzetközi munkaügyi bizottság magyar tagjai. Budapestről jelentik: A Genfben tartott negyedik nemzetközi munkaügyi bizottságba beválasztották a munkások részéről Tolnai Kornélt, a munkások részéről Jászai Samut.

— Ukrajna beolvadt Szovjetországra. Charkovtól jelentik: Ukrajna és Oroszország közös kongresszusán kimondták a két köztársaság egyesülését. Az ukrán külpolitika és hadsereg beolvadt az orosz szervezetebe, Ukrajna azonban továbbra is autonómiát élvez belügyi, vallási és közegészségügyi téren.

— Megszűnt a budapesti zsidó tanítók sztrájkja. Budapestről jelentik: A hitközségi zsidó tanítók Vássonny Vilmos kivánságára abbahagyták a sztrájkot, mert Vássonny ettől tette függővé támogatását. A hitközség válaszában a tanító-személyzet fizetését száz százalékkal felemelte. Kétdöntés évi százhatvan ezer korona lesz. A zsidó-gimnázium nyvendékeinek szülői másfélmillió koronát ajánlottak fel a tanárok helyzetének orvoslására.

— Kongresszus a nemzetközi szabadforgalom érdekében. Frankfurtból jelentik: Tegnap megnyitották a nemzetközi szabadforgalom kongresszusát, amelyen Anglia, Hollandia, Belgium, Olaszország, Ausztria és Németország képviselői vesznek részt.

— Népszavazással döntenek a vád alá helyezett volt miniszterek ügyében. Szófia-ból jelentik: A szobranje elfogadta a vád alá helyezett miniszterek ügyében előterjesztett törvényjavaslatot, mely szerint a vád alá helyezés kérdésében november 19-én népszavazás fog dönteni.

— A Tarbut új tanerői. A cluji fin- és leánygimnázium tanulóinak létszáma az idei tanévben is oly örvendően szaporulatot tüntet fel, hogy a T. O. Zs. I. E. vezetősége az idei tanévre az osztályok számát hárommal volt kénytelen szaporítani, miáltal az osztályok száma tizenkilencre növekedett. E természetes fejlődésnek megfelelően új tanerőkre volt szükség. Új tanerőkül alkalmaztattak: M. Winkler Janka, Rebmann Cornelia, Lpusztea Aurora, Rafael Anna, Fischer Sarolta, Rosenheck Athalia, Nöchtburg Erszébet, ösv. Végh József, Brandt Ella, Chevreanu Veturia arhölgyek és dr. Rozinger Arthur, Lax Anghel Salvator, Edelstein Jehuda, Klein Eljahu urak. Dr. Steiner Pálné úrnő a leánygimnáziumban az egészségügyi órák előadását vállalta.

— Bolgár komitácikat fogtak el a román határon. Bukarestből jelentik: Az eohiseai határőrök több bolgár komitácit fogtak el, akik bevallották, hogy társaik vannak Calisra- és Dorostormegyék több falvaiban.

— Új vasutvonalak Ruszinszkóban. Ungvárról jelentik: A munkás-huszi és a munkás-ungvári vonal kiépítésének tervét már régen készen vannak, a munkálatok megkezdését azonban egyre halasztgatták. A sok ígért most talán mégis valóra válik. A munkás-huszi vonal felmérését és kiépítését már megkezdették s komoly kilátás van arra, hogy a most megkezdett munka nem akar csupán megnyugtató tüntetés lenni. A munkás-huszi vonal befejezése után megkezdik az Ungvár felé vezető vonal kiépítését is.

— Ma véget ér a parlament rendkívüli ülészsaka. Bukarestből jelentik: Az „Universal” szerint a parlament rendkívüli ülészsaka szerdán véget ér. Az egyes bevezetett törvényjavaslatok feletti vita nagyon rövidnek ígérkezik.

— Előléptetések a kolozsvári rendőrségen. Hivatalos szokás szerint a kormány minden októberben előlépteti a tisztviselőket egy részét. Popovici Valér rendőrprefektus tegnap terjesztette fel Bukarestbe a kolozsvári rendőrség tagjainak egy részét kitüntetésre. A rendőrközögek várakozását azonban teljesen lerontja az a hallatlan méltánytalanság, hogy a rendőrség hivatalos helyiségeit a saját pénzükhöz kénytelenek fűteni. A belügyminisztérium elrendelte ugyan, hogy október 15-étől fűteni kell a hivatalokat, de a fűtési átalányt elfelejtették folyósítani. Akinek anyagi helyzete nem engedi meg, hogy otthon és a hivatalában is fűtőn, télikabátban dolgozzon. A fűtési len szobák miatt már is több rendőrtisztviselő ágyának esett.

— Letartóztattak egy szélhámost, aki a pénzügyminiszter fiának adta ki magát. Bukarestből jelentik: Galacban letartóztatták egy Alfredo Delbros nevű szélhámost, aki Bratianu Vintila pénzügyminiszter fiának adta ki magát és nagy összegeket csalt ki onnan.

— A Tarbut titkára. A Tarbut országos zsidó iskola-egyesület elnöksége a központi irada titkári teendőinek végzésével 1922 október 16-ával Szilágyi Adolf tanárt bírtta meg. Székely Zoltánt pedig, aki eddig a titkári teendőket ellátta a cluji gimnáziumban a héber és román nyelv tantervének ellátására csatolta be.

— A kolozsvári bajnoki sakkverseny tegnap esti negyedik fordulójára nem hozott különösebb meglepetést. Dr. Tanácsy megverte Ungurt, Dragos P. pedig Popot, Marinosenek sikerült Pateth felett két győzelmet araniuk. A küzdők sorába állott Hajnal biztos játékvesztéssel megverte Dr. Rast Tuzár szivós játék után Schuitländernek szerzett érekeny vereséget. A verseny állása a függőpartik tekintetével most a következő: (a zárójelben levő számok az eddig lejátszott játszmák számát jelölik): I. csoport. Dr. Kopányi 2 és fél (3), dr. Tanácsy 2 és fél (4), Mendelsohn 2 (3), gróf Logotheti 2 (3), Kelemen fél (2), Saenkovics fél (3), Ungur 0 (3). II. csoport. Dragos P. 3 (3), Tóth és Hajnal 2 és fél (3), Pop és Schuitländer 2 (4), Tuzár 1 (1), Darvas 0 (4). III. csoport. Dr. Boér 3 (3), M. Rancier 3 (4), Herczkó és Paneth 2 (4), Kirner és Dragos P. 1 (3), Rothstein 1 (4), Astor 0 (2).

— Husz korona egy villanyosut Peaten. Budapestről jelentik: Az új huszkoronás villamstarifa a tegnapi nappal életbe lépett.

— Petőfi Sándor összes költeményei. Tes ez, saépen kiállított kötetben adta ki Kiss Ernő dr. tanár az Erdélyi Irodalmi Társaság megbízásából Petőfi születésének évszázados fordulóján a költő minden verses írását. A műből ötöt is számosott amatorkiadás és állított finom papíron, amelynek ára Tóth István exlibris rajzával mindössze száz lei. A rendezés kiadás, amelynek címlapját Kós Károly rajzolta, ötvenöt lei. A nyomdai kiállítás a dícsőszentmártoni Erszébet nyomda gondosságát dicséri. A mű megrendelhető Kolozsváron az unitárius kollégiumban.

— Házasság. Löbli Bella és Nasch Ferenc október 29-én, vasárnap délután 1 órakor esküsznek egymásnak örök hűséget a Malom-utca 18. számú házában. (Mindem külön értesítés helyett.)

— Klárman József Lónapokostolke és Zauberer Ilonka Kalocsa jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett.)

— Diszbankett a francia vendégek tiszteletére. Bukarestből jelentik: Tegnap este a fővárosi tisztviselők bankett volt Berthelot tábornok tiszteletére, amelyen résztvettek a kormány tagjai, a bukareai tábornoki kar és a francia katonai missziók.

— Rendezik Románia amerikai tartozásait. Bukarestből jelentik: A román kormány felhívást kapott az amerikai kormánytól egy bizottságnak Amerikába való küldésére, amely Románia háborús adósságainak ügyében tárgyaljon.

— Legitimista tüntetés Budapest. Budapestről jelentik: A Ferenc-ródiak templomában ma gyászmisést tartottak a Budapesti tavaly elesettek emlékére. A gyászszerertáson valamennyi ismert legitimista jelen volt.

— Cseh lap a csehszlovák népliga ellen. Prágából jelentik: „C s” támadja a cseh népszövetségi ligát a Budapesti népszövetségi kongresszus-hoz intézett memorandum miatt. Jobb lett volna Budapestre menni, — írja a lap — hogy okos és tapintatos eljárással visszanyerjék Csehország saimpátiáját. A tagadás taktikája, az udvariasság és tapintatlanság megfosztja Csehországot a világ saimpátiájától és azt a nyomást kelti, hogy Csehország elnyomja a kisebbségeket. A lap sajnálja, hogy a cseh ligát Mares szenator vezeti, aki gyászosan szerepelt a prágai német egyetem ügyében. Demokratikus kezében levő vezetője nem eredményezte volna a csehek szomorú kivonulását a prágai kongresszusból és nem küldték volna el Budapestre a kvalifikáhatatlan memorandumot.

— Akinek a zsidók a gondolatmenetét zavarják. Kaposvárról jelentik: Kaposváron tegnapelőtt utcai botrány zajlott le, amit az utcai verekedések előző történetirója misztikus, telepatikus botrány címmel könyvelhet el. Egy Tamás József nevű géplakatos segéd inzultált egy Nádasi nevű embert s azért a rendőrség őrizetbe került. Tamás azzal okolta meg atcióját, hogy azt hitte az illetőről, hogy zsidó és Nádasi zavarta a gondolatmenetét. Antiszemita kirohanások köében elmondta ezután, hogy Héjjas István befolyása alatt áll, akinek fotográfiáját egy fényképész kirakataiban látta. A rendőrség megállapította, hogy a szóbanforgó hipnotizáló fénykép egy bánya-mérnök arcába és nem Héjjas Iván. Ezt közölték is az utcai verekedővel, aki azt a választ adta: Telepatikusan megéreztem, hogy az az ember Héjjas Iván. Követelem, hogy szembesítsenek Héjjas Ivánnal, mert el akarok neki mondani mindent. Másnal azonban nem vagyok hajlandó közölni semmit. Annyit azonban mégis elmondott még, hogy a zsidók zavarják a gondolatmenetét, mert az egész világot hatalmukba akarják keríteni. Elmegyógyintézetbe vitték.

— Repülőgéppel az északi sarkra. Bécsből jelentik: Amundson egy újságírónak kijelentette, hogy májusban vagy júniusban repülőgépen akar eljutni az északi sarkra. Technikai felkészülése oly jó, hogy az északi sark megjárására egy év elegendő.

— Kivándorlás az utódállamokból Németországon keresztül. A bécsi német követéshez érkezett hivatalos statisztikából valók csak a számadatok, amelyek az utódállamokból Németországon keresztül történt tavalyi kivándorlásra vonatkoznak. A német kikötőkön keresztül 19.422 idegen alattvaló is kivándorolt. Ezek nemzetiségre a következő országokból valók voltak: Csehszlovákia 6883, Lengyelország 3190, Német Auszria 2771, Jugoszlávia 1824, Románia 1423 és Magyarország 1391.

— Ügyvédek és papirkereskedők figyelmébe. Ha precíz és világos román szövegű blankettákat kíván használni irodájában, úgy ilyen szükséglet a Kadima Nyomda és Kiadóvállalat Résvénytársaságnál (Cluj, strada Baron L. Pop No. 10.) szerezzék be. Keresetlevél, váltófelirólás megtagadás, biztosítási és kielégítési végrehajtási kérvény, meghatalmazás, adósvételi szerződés, tulajdonjog és zálogjog bekebelezés iránti kérvény, stb. blanketták megrendelés szerint: fogalmi, fél-fementes vagy fementes papíron, jutányos áron kaphatók. Annak, aki egyféle blankettából egyszerre több, mint 250 darabot rendel, kívánatára nével-irattal is szállítjuk az illető blankettáit. Viszonteladónak husz százalékos rabbat. A blanketták összeforgalma után az ügyvédi kamarák ötérszázalékos hozzájárulásban részesülnek.

— Kéri Pál Bécsbe érkezett. Wienből jelentik: Kéri Pál újságíró, akit a Tisza-perből kifolyólag tudvalevőleg halálra ítélték és aki a magyar-orosz cserfogyó akció révén kikért Oroszországba, mint a Wiener Berichterstatter teljesen hiteles forrásból értesül, folyó hó 17-én Bécsbe érkezett. Kéri a rigai osztrák konzul által kiállított szabályszerű utlevéllel érkezett Bécsbe és mert az osztrák vizumot csak azzal a feltétellel kapta meg, hogy Ausztria területén tartózkodni fog minden politikai tevékenység nélkül, a bécsi rendőrség politikai osztálya, bár Kérinek Bécsbe érkezéséről nyomban tudomást szerzett, mindaddig nem zavarja Kérít az osztrák menedékjog élvezetében, amíg a Rigában aláírt kötelező nyilatkozathoz tartja magát. Más oldalról azt az értesülést kapta a Wiener Berichterstatter, hogy a magyar kormány valószínűleg kérni fogja Kérinek kiszolgáltatását és pedig azzal az indokkal, hogy a magyar-orosz fogolyesere megállapodás szerint az Oroszországnak kiszolgáltatott magyar foglyok csak az orosz szovjet hatalmi zónáján belül élveznek büntetlenséget. Az osztrák kormányhoz közelebbről álló körök véleménye szerint, ha a magyar kormány kérni is fogja Kérinek kiszolgáltatását, az osztrák hatóságoknak aligha áll majd módjában ezt a kérelmet teljesíteni.

— Minden cionistának el kell olvasnia Nachum Szokolov művét, az „Uj Zsidó”-t.

— Maróczy sakkmeister angliai körutja. Budapestről jelentik: Maróczy Géza sakkmeistert argal vállalkozók három évre szerződtek egy angliai körútra. Először a bécsi versenyen indul, onnan Londonba megy és betutazza Anglia nagyobb városait.

— Máramaroszigeti előfizelőinket felkérjük, hogy a lap kézbesi és körüli esetleg előforduló panaszokkal mindenkor, lehetőleg azonnal, Gárdos József ottani bizalmasunkhoz (Fekete könyvkereskedés, Telefon 127) fordulni sziveskedjenek.

— A marosvásárhelyi helyi csoport közgyűlése. Marosvásárhelyről jelentik: Nagy érdeklődés mellett tartotta meg az E. Zs. N. Sz. marosvásárhelyi csoportja évi tisztújító közgyűlést. Ennek keretében tartották meg az aradi konferencia delegátusi beszámolójukat. Dr. Csitrom László ügyvezető alelnök megnyitja után Wolster Kálmán csoportelnök, Csitrom Jakab marosvásárhelyi elnök, Wintner Jenőné, a Debora ügyv. alelnök és Schönbönd Penina óvónő tartották meg előadásukat az aradi konferencián szerzett impresszióikról. A delegátusok nagy tetőzéssel fogadták beszámolója után dr. Csitrom László alelnök részletes áttekintést nyújt a csoport múltévi munkájáról és jövőévi programjáról. Ezután a közgyűlést egyhangúlag a következő tisztikart választotta meg: elnök Wolster Kálmán, ügyvezető alelnök dr. Erdélyi Emil, alelnökök: dr. Markovics Márton és Sárkány Samu, ellenőrök: Wintner Jerő és Friedler Lóid, pénztáros Vámos Sándor, főtitkár dr. Breiter Rudolf, titkár és jegyző Kósa Gyula, Serba Zsigmond, gazda Sárkány Márkus, nemzeti alapbiztosok dr. Erdélyi Emil és Vas Albert. A közgyűlés ezenkívül negyvenegye választmányt választott meg. Ugyancsak ezalkalommal tartotta meg tisztújító közgyűlést a marosvásárhelyi Mizrachi csoport is, melynek tagjai az ügyvezető alelnök, Fuchs Henrik kívül a régi vezetők lettek.

— Legjobb és legolcsóbb ort. kóser húst és szállmit Roh Adolf, Rudolf-utca 20. sz. állt kaphat.

— Lakók, háztulajdonosok figyelmébe! Az új lakbérleti törvény hiteles magyar fordítása szakszerű magyarázatokkal ellátva kapható a Fraternitas nyomdában, Uj Kelet kiadóhivatalában (Brassai-utca 10), minden könyvkereskedésben és az Uj Kelet összes vidéki elárúzóitól.

— Megjelent az Uj Kelet könyv-osztályának részletes katalógusa. Kérje sürgősen.

Egy

(Szerda) bávirit al-pi leka rianá ivrim achá 683. Megy. A héber ol módsszerrel számára. Szmitó. Megj. ban 1922.)

Zöldfedő hagyta el sajtót. Kicsi tendős gál köddé, de Kadima á mikai ábécé

Ciondes zfa néltől világot. Sőt mi, a végv horszú levé egy egy pé belőle. Sok a könyvei, és nekem, szemembe. végigélttem azt, tudom csülni a sz munkáját.

A szerző az első kiad mika tegita leg az eddi től, vagy irvaolvastat betűk alak amelyhez szerkesztett. A szövegben azok szemléleik 2-3 értelmek, a megértés

Örvendet lyesírás rot eleinte elhag olvasás me "és" betűt. től meati m ket. Sőt, ho ben mozog betűvel pólo "szin" betűt betű megtan ug nem ég betűre sem tanulására k tükkel pólo

Az atéce vonatko. ó kunk-másit veheti, a n lévő gyógyó Nagyon szerkesztve amelyben tanulja meg áldásokat. A kezek, lebilip pontból kiva alapművelet gyal olvas semességel megírva.

A kis hé nak tanul bizony, val sokat ellesh a cluji kollé vidékiekre tartuok ott, mértföldes l mélem azo gyermekeink váló, nagy sedéssel szi

— Nem Bukarestből uti kerületi i kedéseket lép sek megakad totta az ellen lyek a késés összes vonat fogják felszer

Egy modern héber ábécéről

— Hászéfer harison —

(Száfer Jimmad hekeria vehákketiva háivrit al-pi áttat hafonomimiká. Mochleka rianá nsenijá. Cibruhu: Morim ivrim áchádím. Hocaat „Kadimáh“ 683. Magyarul: „Az Első Könyv“.)
A héber olvasás és írás fonomimikai módszerrel való tanítására. I—II. oszt. számára. Szerkesztette: több héber tanító. Megjelent a „Kadima“ kiadásában 1922.)

Zöldfedelő, egyszerű könyvecské hagyta el a napokban a héber sajtót. Kicsiny mécs a kétszeresztendős galutójában, az első hívóráig a ködös, dermesztő fagyban, — a Kadima által kiadott héber fonomimikai ábécé és olvasókönyv.

Csendesen, minden reklámírózsa nélkül látott e könyvecské napvilágot. Sőt, — el ne halgassuk — mi, a végvárokon, csak negyesház, hecszu levelezgetések után tudunk egy egy példányt a szilvünkre ólálni belőle. Sokszor végiglapozgattam ezt a könyvet, minden sorát átváltastam és nekem, a tanítónak, könnyű szökött szemembe. Mert csak én, ki végigírtam Erdély héber reneszánszát, tudom értékelni és nagyrabecsülni a szerzők és a kiadó óriási munkáját.

A szerzők a hangokat, ami talán az első kísérlet a héberben, fonomimika segítségével tanítják és eltérőleg az eddig divott régi módszerektől, vagy módszertelenségtől, az ábraváltástási módszert követelik. A betűk alakjához fűződő meséket, amelyek külön kis vezérfüzetet szerkesztettek, kitűnő rajzok kísérik. A szövegben használt szavak a gyermek szemlélete köréből valók és az első 2—3 betű megtanulása után értelmes, a gyermek által könnyen megérthető mondatokká alakulnak.

Orvondóss utjára, — bár a helyesírás rovására — hogy a szerzők eleinte elhagyják a pentozat nélküli ábécé betűit. Ez sok fölösleges zavaróval megrongyosítja a zenge gyermekket. Sőt, hogy minél nagyobb körben mozoghassanak, a „szamech“ betűvel pótolják a vele rokonhangu „szin“ betűt, addig, amíg az utóbbi betű megtanulásáig jutnak. Ugyanúgy nem ügyelnek a szerzők a végbetűre sem és zsig azoknak megtanulására kerül a sor, a rendes betűkkel pótolják azokat.

Az ábécé elején a betűk írására vonatkozó utbaigazításoknak egy-egyek másiuknak bizony nagy hasznát veheti, a nyomtatott szöveg fölött lévő gyönyörű írott soroknak is.

Nagyon praktikus van meg szerkesztve a könyv második része, amelyben bájcs mesék keretében tanulja meg a gyermek a különböző áldásokat. A mesék kedvűek, érdekesek, lebilincselők, pedagógiai szempontból királokk. Különsen a négy alapművet, a mérést, az időt tárgyaló olvasmányok vannak sok széleskörűvel, mondhatni: művészettel megírva.

A kis héber fiúk sok szépet fogának tanulni e könyvecskéből, de bizony, valjuk be, mi nagyok is sokat elleshatunk belőle. Kár, hogy a cunji kollégák nem gondolnak ránk, vidékiekre. Mi még, sajnos, nem tartunk ott, nem haladunk olyan mértékű lépésekkel, mint ők. Remélem azonban, rövidesen mi is gyermekeink közé adhatjuk e kiváló, nagy pedagógiai tudással, lelkesedéssel szerkesztett könyvet.

Löwenkopf Kálmán.

— Nem lesz többet vonatkezés? Bukarestből jelentik: A bukaresti vasúti kerületi igazgatóság szigorú intézkedéseket léptetett életbe a vonatkézések megakadályozására és újból felállította az ellenőrső bizottságokat, amelyek a kézsekk okait megállapítják. Az összes vonatvezetőket pontos órákkal fogják felszerelni.

Innsbruckban már Dávid király ellen is lázítanak

Antiszemita mozgalom egy zsidó szobor miatt. Salzburgban mégis a zsidó zene győzött.

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Prága, október 17.

Ausztria egész közszelleme beleunt az antiszemitizmusbba. A mosgatóerő a gyűlölet. Ez már nem a régi teoretikus zsidóellenesség. A mai aktív társas törekvés és a célja az, hogy foglalkozzon, ha cáltalannul is. A nyáron már a betegek ellen is irányult ez a beteg mozgalom. A fürdőhelyekből kitiltották a zsidó betegeket. A „fűződők“ természetesen nem válogattak, ők már régen elejtették a liberális idők hipokritaságát és már ten haudnak a zsidó milliommok kedvéért. A bécsi zsidót éppen úgy gyűlölik, mint a keletit és ha nem hatódnak meg annak a zsidónak a során, aki az életét megmenteni Keletre jött Ausztriába, a humanizmus szolidaritását az otthoni zsidóra sem terjesztik ki. Nem kell nekik semmiféle zsidó, se nyugati, se keleti és ezt nyíltan meg is hirdetik. A zsidók ellen való szervezkedést a német párt irányítja, a nyáron is ez a párt árszította el röpirataival a fürdőhelyeket és felszólította a népet, hogy üsse ki falvaiból a zsidót, betegét, egészségést egyformán. Hát ez meg is történt, nem mindenütt, de sok helyen. Drága béren kiadták a villákat a gazdag zsidóknak, aztán egyszerűen kiszavarták őket. A zsidók boldogok voltak, hogy legalább a bőrüket meentették meg.

A jószan lakosság és a hatóságok tisztességes vezetői későbbjejték ez a vad zsidóhajsza. A falu nagyra rászorult most a zsidó pénzre, ezután még jobban fog rászorulni, de a helyet egészen kiáztatatal, ha szisztematizálják a zaklatásokat. Az osztrák fürdőktől kiszorított zsidók nem fognak másodsor is osztrák helyen keresni gyógyulást. A betegségeket és a pénzüket a külföldre viszik, ami Ausztria hegyvidékét tökéletes leromlással fenyegeti. Az antiszemiták azonban nem törődnek a néppel és nemhogy lemondának az oktan mozgalomról, de még fokozzák is. A „Deutsche Tagzeitung“ szüntelenül a zsidók ellen lájt. A falvak ne eresszék be többé a zsidót, mert nem „erkölcsös“ elvenni a pénzét és csak aztán hiverni őt a falukól.

Lám: már morálja is van a német antiszemitizmusnak. A zsidónak még a pénze se kell. Est a morált Németországból importálták, a német gyilkosbandáktól vették át, amelyekkel össze szövekedtek.

Az osztrák antiszemitizmus nem állt meg onál az esztelenséggel, még tovább is ment. Már a zsidó multakat is gyűlöli, azt az erőt, amely csak a történelemben van. A tiroliak, mint ismeretes, majdnem olyan biblikusnak, mint az angolok. Az ország tele van biblikus motívum emlékművekkel, amelyek már sokszázéveiek. Nemrégben új szobrot állítottak Innsbruck városra. A szobormű Dávid t. ábrájára, hogy legyőzi Góliátot. Ezt a zsidó diadalt nem tudta elcsiverni az osztrák antiszemitizmus. Az antiszemiták njszágok lázongtak és megtámadták a „kereszténytelen“ municipiumot, amely szobrot épített, amely meghirdeti, hogy egy zsidó kölyök (Dávid király) ez a zsidó kölyök) hogyan tiporta le a csodálatra méltó Góliátot, aki telivér árja volt. Számszámra innak ilyen ostobaságokat a német nacionalista njszágok. Tudósok és professzorok írják ezeket a szamárságokat.

Az osztrák pénzüvilág az utolsó időkben szokatlan érdeklődéssel fordul az új Palesztina felé. A bécsi autochton zsidóság ugyan édeskeveset törődik a cionizmussal, nem sokat magával az egész zsidósággal sem. Kevesen vannak, akik hitték volna, hogy Palesztina ügyében győzni fog a cionista álláspont. Még az angol és amerikai hivatalos tudósítások is, amelyek a zsidó nemzeti otthon internacionális elismeréséről szóltak, támaszkodva fogadták. Csak az ület nyitotta ki a szemüket és a zsidótlanságukból is valamennyire ez gyógyította ki őket. A palesztinai jó egyiptomi font, amelyek mind nagyobb özönnel áradnak be Bécsbe, minden hivatalos publikációnál erőteljesebben győzik meg az osztrák sikepticizmust és kerdik hinni, hogy most már valóban felépítik Palesztinát.

Néhány hónap óta sok palesztinai zsidó Bécsben vásárol. Vessnek gépeket, szerszámokat, nyersanyagot és iparcikkeket, amelyek Ausztriában olcsóbbak, mint skárhól. A bécsi üzletemberek szivesen látják a palesztinai zsidó vevőt, mert jó fogyasztónak bizonyult. Nyilvánvaló, hogy nem sok időbe telik és a palesztinai zsidó kereskedőnek nagy bevétele lesz nem csak Ausztriában, de egész Közép-Európában is, éppen úgy, mint Angliában és Amerikában. Anyagi és közgazdasági érdekek erősebbek, mint a faji elfogultságok. És ha Palesztina egyszer valóban gazdasági faktorrá erősödik, a világ akkor már más szemmel fogja nézni a zsidót; azt, aki Palesztinában dolgozik, minden estire.

Salzburgban, Ausztria legszebb városában, Mozart születési helyén internacionális hangversenyeket rendeztek. A világ legnagyobb zeneszerzői mutatják be kompozícióikat a világ leghivatalosabban.

Milyen iparágak vezethetők be azonnal Palesztinába?

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A palesztinai kormány értesítette a kolozsvári Palesztinahivatalt, hogy zsidószereint a következő iparágaknak a bevezetése volna Palesztinában ajánlatos:

- Halászat és halkonzerválás a Földközi-tenger partján (Gázában, vagy Tel-Avivban),
- halkonzervgyártás (Tiberiában),
- gyümölcs és főzések konzervgyártás (Jeruzsálem, Petach-Tikva, Rechobot, vagy Gázában),
- bőrgyártás (Gáza, Jeruzsálem, vagy Tel-Aviv),
- hűtőház berendezés (Tel-Avivban),
- gyapjúru gyár (Tel-Aviv),
- gyapotru gyár (Tel-Aviv, Haifa),
- szákgyártás (Tel-Avivban),
- költőgyártás (Tel-Aviv),
- ruhagyártás (Tel-Aviv),
- moskítóháló készítés (Tel-Aviv),
- fahéreműgyártás (Jeruzsálem),
- lámpabél készítés (Tel-Aviv),
- szalmakalapgyártás (Jeruzsálem),
- bőreszerzés (Jeruzsálem, Haifa, Safed),
- cipőgyártás (Tel-Aviv),
- automobil szállítási vállalat (Jeruzsálem),
- tiberiási hőforrások kiépítése, szállodák és klimatikus gyógyhelyek (Tel-Aviv, Haifa-Karmel, Safed, Jerikó),
- gyöngyáz-ipar (Jeruzsálem),
- műipari cikkek gyártása (Jeruzsálem, Tel-Aviv, Chedra, Haifa, Zamaeh, Gáza),
- mészégetés (Tel-Aviv, Jeruzsálem, Haifa, Safed),
- gipszgyártás (Müchamjo, Jizr),
- kocsigyártás (Tel-Aviv, Tiberiás),
- cementgyártás (Haifa),
- mészkönyvágyaszt (Jeruzsálem, Haifa, Nazaret),
- homokkőbányászat (Risón-Löcijón, Rechobot, Gáza),
- villanydrógyártás (Tel-Aviv),
- nyilvános fürdők (Jeruzsálem, Tel-Aviv, Jaffa, Haifa, Gáza, Hebrón),
- gőzmosódák (Jeruzsálem, Haifa, Tiberiás),
- dohánygyártás (Tel-Aviv, Haifa, Gáza, Safed),
- óra- és ékszerárúgyártás (Jeruzsálem),
- játékarúgyártás (Tel-Aviv, Jeruzsálem),
- épitőanyagkészítés (Jeruzsálem),
- ernyő- és sétatotyártás.

teltebb publikum előtt. Nem a salzburgiakat értjük, hanem azokat a nagy muzsikosokat és zenekritikusokat, akiket az előadások Salzburgba vonzottak.

Az internacionális hangversenyeket Richard Strauss, a bécsi opera első karmestere dirigálta. Nem érdektelen, hogy ugyanezek Reinhardt is Salzburgban volt és „Internacionale Festspiele“-jait rendezte a salzburgi kolostorban.

Természetes, hogy a nemzetközi hangversenyek keretében zsidó kompozíciókat is bemutattak. Zsidó kompozíciókat kettős értelemben: rem csak a téma volt zsidó, de a zenemű alkotója is. A „modern muzsika“ sorozatában a kritika egyhangu megállapítása szerint a legkiemelkedőbbek a zsidó kompozíciók voltak.

Igen nagy sikere volt Schönbergnek, aki lángelméjét átmentette a keresztényiségbe. Vele nemcsak velekedett, de fölül is multa az amerikai Blocht, akinek grandiózus héber rapszódija lenyűgöző hatást keltett. Beriszerashi, aki szintén benutatta a műveit, ebben a rövid kritikában foglalta össze benyomásait: Nagy és originális műveket csak Bloch és Schönberg adtak. A többi majd csak semmit, vagy csak nagyon keveset ért. Ugyanúgy ítél a berlini zenekritika is.

Salzburg még nem evez az innsbrucki vízekben. Salzburgban még nem lázadnak fel a keresztény lelküzméreték, ha a zsidó Dávid legyőzi a nemzetidő Góliátot. A zenét nem tudja árjaizálni az antiszemitizmus.

Peter Uhle.

SPORT

Kolozsvár—Nagyvárad válogatott mérkőzése

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Oktober 29-én hatodsor találkozik Kolozsvár és Nagyvárad reprezentáns futballcsapata, hogy a városközi mérkőzésekkel horzsfárujlanak mindkét város dicsőségese sportéleté és sportivója fejlesztéséhez. Az eddigi találkozásokból — sajnos — Kolozsvár mindig vereséggel került ki és teljesen objektíven mérlegelve a kolozsvári sportviszonyokat, sok reménye esuttal sem lehet a válogatott csapatnak, hogy a nagyvárad futballistákat győzelmi sorozatában feltartóztassa. A kolozsvári futbilsport a legteljesebb stagnáció kritériumait viseli magán, az eddigi lejártsott bajnoki mérkőzések általában sivár sportot nyújtottak és a kolozsvári futballcsapatok régi betegsége, a gólképtelenség összeszintptomái feltalálhatók. A gólképes csapat sor pedig, különösen a válogatott: mérkőzéseseknél, a győzelem föföltétele. Reméljük azonban, hogy az a tizenegy játékos, akikre a szövetség Kolozsvár sportéletének reprezentálását bizza, tudatában lesz feladata fontoságának és a nagyváradiai fejlettebb technikai és taktikai készségét lelkesedéssel és ambícióval fogja parizolni. Dr. Morar Teofil kolozsvári szövetségi kapitány a ma, szerdán délután tartandó triálmérkőzés alapján állítja össze Kolozsvár válogatott csapatát és az összeállítását jóváhagyás végett az intézőbizottság elé terjeszti.

A ma délutáni triálmérkőzésen a következő összeállítású két csapat mérkőzik egymással:

A) csapat: Szatmári, Mann, dr. Hirsch, Maroznikievics, Vágh József, Jakobi, Raduch, Takács, Rosenberg, Bonococot, Nyul.

B) csapat: Harmathi, Kinizsi, Malnási, Mendalsohn, Braun, Deutsoh, G'urgiu, Bornstein, Szilgyi, Matucub, Tóth. Tartalékok: Cipeigan, Barabás, Major, Tirlea, Schmidt, Kiss és Palcsai.

A kijelölt játékosok között nem látjuk a KMTE kitűnő játékosának, Udvardinak a nevét, aki pedig legutóbbi szereplésével méltán kiérdemelt.

melte, hogy képességei bemutatására legalább a trialmérkőzésen alkalmat nyújthasson. A szövetségi kapitány ezután is felkéri a játékosokat, hogy ma délután három órákor pontosan jelenjenek meg a városi sporttelepen, mert az indokolatlanul távolmaradók ellen a szövetség megindítja az eljárást.

Labdajáték

CFR II.—KKASE II. 1:0 (0:0). A szövetségi díjmérkőzésen a CFR Urisan góljával biztosan győzött. Tarkács kiakasztatlanul hagyta a Vida Andor szövetségi bírót által megítélt tizenegyesét.

Haggibbor ifj.—Elite ifj. 3:0 (1:0). A Haggibbor ifjúsági csapata tartalékai dacára is jobb volt ellenfelénél. A gólokat Moskovicz (2) és Gidali rúgták. A duva játék következménye egy Haggibbor és két Elite játékos kiállítására volt. Bíró: Grimm Kálmán.

KMTE ifj.—Universitatea ifj. 2:0 (2:0). A második féldoban a fel-

szótt és életveszélyes pályán az Universitatea 5 játékosát megsérült és így a játékot félbe kellett szakítani. A gólokat Kosma és Pozsoki rúgták. Bíró: Grimm Kálmán.

Academia—Elite 2:0 (1:0). Az Elite hét emberrel kezdte meg a mérkőzést és csak az 5. percben Szabó által rúgott gól után egészítette ki magát. Az Elite veresége dacára otthonosabban mozgott a pályán, a támadásokat azonban a gólképtelen csatárak nem tudta eredményesen befejezni. A második féldobban tizenegyesből Moldován rúgta az Academia második gólját. Bíró: Feltman Dező.

A kolozsvári bajnokság állása. Az október 22 én lejátszott bajnoki mérkőzések során a kolozsvári elsőosztályú bajnokság listája a következőképpen alakult: 1. KMTE 4 (4), 2. Haggibbor 3 (2), 3. KKASE 3 (4), 4. CFR 2 (2), 5. Victoria 2 (2), 6. Universitatea 1 (1), 7. KAC 1 (1). A zárójelben lévő számok a lejátszott bajnoki mérkőzéseket jelentik.

KÖZGAZDASÁG

A kereskedelmi és iparkamarák bukaresti kongresszusai

Letárgyalták az új iparkamarai törvényjavaslatot

— Az Uj Kelet tudósítójától: —

A romániai kereskedelmi és iparkamarák delegátusai október 21-én és 22-én Bukarestben országos kongresszust tartottak, amelyen az új iparkamarai törvényjavaslatát tárgyalták le. Az értekezleten Hagi Theodorochi, a bukaresti kamara elnöke elnökölt, az előadói listát pedig Cristodoreson és Jorga kereskedelmi igazgatók töltötték be. A kongresszus lényeges tárgyalás alá vette és behatóan megvitatta a romániai iparkamarák új törvényét, amelyre vonatkozó javaslatot a csatolt területeken még érvényben levő régi magyar iparkamarai törvény, a régát törvénye, dr. Oláh Béla nagyváradi iparkamarai titkár és az erdélyi kamarák együttes javaslatának figyelembevételével Cristodoreson igazgató készítette el.

A tanácskozáson a csatolt részek kereskedelmi és ipari képviselőinek kívánóságát és javaslatát csak részben honorálták, egyébként

az erdélyi iparkamarák álláspontja vereséget szenvedett és a csatolt részek jogos érdekei háttérbe szorultak.

A hat erdélyi és bináti iparkamara képviselőivel szemben a régi királyság területeinek 16 delegátusa többségben volt és majoritásával érvényt tudott szerezni akaratának.

Az autonómia kérdésében a megállapodás minden érdeket kielégítő. A választásokra és szavazásokra nézve az új törvény a proporcionális képviseletet lépteti érvénybe és a szavazásnál a kereskedők és iparosok en bloc adják le votumaikat. Az iparkamarák területük lakosságának foglalkozási ága szerint határozta meg, hogy hány taggal nyerjen képviseletet a kereskedelem és az ipar egyes tegezeit. Természetesen a brailai és kisenevi kamaráknál a kereskedők, főleg a termény- és gabonakereskedelem képviselői lesznek túlsúlyban, míg ploesti kamaránál a petróleum-érdekeltségek jutnak intenzívebb képviselethez, Marosvásárhelyt pedig a fatermelők és faipari vállalatok.

Nagyobb vitát provokált a kamarai tisztviselők, főleg a titkárok alkalmazásának kérdése. A régi királyság delegátusai élesen állást foglaltak a jogvégszítási képességekkel rendelkező titkárok alkalmazása ellen és kereszttől erőszakolták, hogy az eddigi választási vagy meghívási rendszer helyett a ke-

reskedelmi iskolai kvalifikációval bíró pályázók közül

a kamarák elnöke nevezze ki a titkárokat.

Az alkalmazás, felmondás, szabadságolás és elbocsátás kérdéseit szolgáló pragmatika szabályozza, a szerzett jogokat azonban teljes mértékben perferálja az új törvényjavaslat is. Míg a titkárok és többi tisztviselők alkalmazása az elnök hatáskörébe tartozik, a főtitkár, a seoretar generált a kamarai kögyűlés javaslatára a király fogja a jövőben kinevezni.

Az új törvényjavaslat szabályozza a romániai kereskedelmi és iparkamarák Bukarestben felállítandó központjának szervezését is. Itt minden kamara egy delegátus utján nyer képviseletet és maga a központ, mint a kamarák egyeteme lép soronpóba a veszélytetett ipar és kereskedelem érdekeinek megvédésére.

Az új iparkamarai törvényjavaslatot a parlament ősi ülészaka már tárgyalás alá vessei.

Megszervezik a kolozsvári választott bíróságot

Az előkészítő tanácskozás

— Az Uj Kelet tudósítójától: —

Erdély és a Binát, de általában a csatolt területek kereskedelmi, ipari, pénzügyi és közgazdasági élele már régóta súlyosan éri hiányát a jogszolgáltatás intenzívítésének. A bírók kevés száma miatt kiöbösen a polgári perek hosszadalmasok, bonyolultak és évekig tart, amíg jogerős bírói ítélet módot nyújt a hitelezőnek, hogy követelését megkapja, kártérítési perekben pedig a jogos rekompenzációhoz jusson. A bíróságok működésének — sejtő hibájukon kívül való — vonatott volt Nagyváradon és Temesvárt már régebben megvalósította a választott bíróság intézményét. Nagyváradon a Kereskedelmi Csarnok, Temesvárt pedig a Lloyd-társaság helyében működik a választott bíróság, amelyet igen gyakran vesznek igénybe.

Az általános gazdasági és kereskedelmi élet lávas nyugtalansága természetes következményeként Kolozsvárt is állandóan szaporodik a polgári és kereskedelmi perek száma és a bíróságok legjobb igyekezetük dacára sem tudják gyors igazságszolgáltatással az e tekintetben megnyilvánuló érdekeket kielégíteni. A kereskedők, gyárosok, termelők és importőrök a felsorolt indokoknál fogva vitás ügyekben már eddig is választott bíróságokat kértek fel döntésre, a Kolozsvárt eddig működő választott bíróságok azonban sok esetben nem rendelkeztek a megkívánható kritériumokkal. Nélkülöztek a pár-

tatlanságot és objektívítást, jogi és szabványok pedig ugyancsak kritika alá vonható és így az elkövetett „justice mord”-ok tekintélyüket leszállították. Ezen az anomálián kívánna segíteni a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara, Kolozsvár kereskedelmi, ipari és pénzügyi érdekeltségei és jogászvilágának legtitűnőbb ügyvédei és bírái, amidőn elhatározták, hogy

a kereskedelmi és iparkamara mellé megszervezik a kolozsvári választott bíróságot.

Ebben a nagyfontosságú kérdésben dr. László István miniszteri tanácsos, igazságügyi kodifikátor elnöklete mellett hétfőn értekezletet tartottak, amelyen megállapították a kolozsvári választott bíróság szervezetét. A bíróság elnöke 3 tagból fog állni, de a felkelt kívánására öttagúvá is kibővíthető. A parille-éret a peresített összeg 2 százalékában állapították meg. A bíróság mellé az ügyek előkészítésére külön tanácsot szerveznek. A kolozsvári választott bíróság, amely hűségpótló intézménye lesz Kolozsvár közgazdasági életének, e tervük szerint november elsején már megkezdte működését.

Belföld

(x) A dicsőszentmártoni nitrogén-gyár perli az államot. Bukarestből jelentik: Az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium megbízásából Istrate Micsou jogtanár fogja védeni az állam érdekeit a Curtea de Casatie előtt abban a kártérítési perben, amelyet a dicsőszentmártoni nitrogén-gyár indított ellene.

(x) Szállítási kedvezményt ad a CFR Bukarestből jelentik: A román államvasutak vezetőigazgatósága a napokban módosítani fogja azokat az árakat, amelyek a szállítási díjtételeit, amelyek jelenleg negyvenöt százalékos kedvezményben részesülnek. Az építők és utak karbantartására szolgáló termékek szállítványozás díját kellő igazolás alapján milyen lezállítja a CFR és mentesíti a fekbér fizetésétől.

(x) A cukorrépa-termelők értekezlete. Az erdélyi és bánági cukorrépa-termelők a napokban értekezletet tartottak Kolozsváron, hogy megtárgyalják a cukorrépa-termelési akadályozó problémákat. A felszólalók kifejtették az agrárreform bizottságok káros működését. Szakértőlem hiányában kiszállítás alá vették a legtermékenyebb területeket. Több felszólaló hangsúlyozta, hogy bár a kormány a cukor árát maximálni akarja, a termelők ragaszkodni fognak a hasznosítási lehoz.

(x) Az iparvállalatok és gyárak munkásainak mozgósítása. A kolozsvári iparügyi felügyelőség értesíti az összes gyárak és iparvállalatok vezetőit, hogy a hadügyminisztérium az ipari munkások mozgósítására vonatkozólag részletes szabályokat dolgozott ki. E „Régulament” de mobilizare pantru fabrici si intreprinderi industriale” a kolozsvári iparfelügyelőségénél str. Motilor (volt Monostori-ut) 8 lei 25 baniért szereshető meg.

(x) Az erdélyi gyárpar és a vám-törvény revíziója. A vámtörvény revízióját előkészítő bizottság a napokban befejezi munkáját, amelyet jóváhagyása végett a minisztertanács elé terjeszt. Szakkörökből kapott információk szerint az erdélyi és bánági gyárparat a bizottság tárgyalásain legtöbb esetben senki sem képviseli és így a gyárpari legközelebből érdeklő kérdésekben nem juthatnak a bizottság elé a gyárpar egyszemélyi bizottságok. A fiatal és fejlődésben levő erdélyi gyár ipar a képviselők hiányát súlyosan megsínyli, mert a törvényalkotó bizottság tagjai tájékozatlanságuk miatt nem fogják alkalmazni a védővámrendszert és így a belföldi ipart kiszolgáltatják a külföldnek.

(x) Budapesti tőzsdényítés. Budapest, október 24. Salgó 56.000, Rima 11.300, Déli vasut 8200, Köszén 128.000, Államvasut 29.000 korona. A tőzsde általában lanyha és tületlen.

Külföld

(x) Zürichi zárlat október 24-én. Berlin 1250, Prága 1775, Budapest 21, Bukarest 340.

(x) Óriási áremelkedések a német piacon. Berlinből jelentik: A német főszőrvetség közös irányítás-bizottsága a márka előtérletelensége miatt a vas árát újból szabályozta. A drágulás kiszámítása a rudvas drágulásánál 2500 márka (3.18 százalék) a most érvényben lévő árával szemben. A többi termékek gyártására szintén hasonló szabályozás emelkedik. Az új árak a Thomas-áruknál 1000 kilogrammonként a következőképpen alakulnak: nyers tömör 59.470 márka, előtérlet 55.650 do rongva: 68.400 formavas 80.250, rudvas 81.200 universávas 83.230, szalgvas 91.180, hangördő 88.210, durva pléh 94.270, közepes pléh 103.350, finom pl h 113.450, finom pléh (1 mm-es alu) 120.630 márka. Hasonló áremelkedés állott be a textiliparban is. A kőteny-, alsó-szoknya- és gyermekruha-gyárosok egy-ülete Berlinben fenntartással a következő legmagasabb felárakat állapította meg: áprilisi eladásokért legalább 100 százalék, májusi legalább 88 százalék, júniusi 75 százalék, júliusi legalább 62 és három-negyed százalék, augusztusban legalább 50 százalék, szeptemberi szállítáért 25 százalék. A cipőgyárosok szövetsége a felárat 14.000—15.000 százalékgig emelte fel. A szőlőtermelési fémáru-gyárosok egyesülete az 1921. évi 18.000 márkás alapárát 2400 százalégra emelte fel.

(x) Magyarország felemelte a vámfelépnt Budapestől jelentik: A magyar kormány rendelkezése a vámfelépnt lényegesen felemelték. Az eddigi vámfelépnt 1000 százalékos (12 szerez), 3900 százalékos (40-szeres), 7900 százalékos (80-szoros) és 19.000 százalékos (200-szoros) helyett október 25-én a vámfelépnt új esztályosára lép életbe, amely az „A” csoportba tartozó áruaként az eddigi 12-szeres vám helyett 2500 százalékos a felépnt (ez a 26-szoros), a „B” csoport áruinál az eddigi 40-szeres helyett 101-szeres vám (eddig 4900 százalékos, most 10.000 százalékos), a „C” csoport áruinál a 7900 százalékos vámfelépnt helyett 20.000 százalékos, vagyis 201-szeres vám s minden más áruinál 40.000 százalékos vámfelépnt, vagyis 401-szeres az eddigi 200-szoros helyett.

(x) Módosították a cseh vámlie-tékeket. Prágából jelentik: A kereskedelmiügyi minisztérium rendelkezése szerint a gyanta behozatali illetéke a számlaárak eddigi felszámolása helyett egynegyed százalékos. Egyes más áruaként a következőképpen változnak a kivitel, illetve a behozatali illetékek: rozsa egy százalék, zab egy százalék, friss gyümölcsök 100 kilogrammonként egy korona, friss luxuszöszelőkészlet egy százalék, fagyolyal és fűcinnél 25 százalék, libamájul öt százalék. Sajt illeték nélkül vihető ki. Bekott paradicsommalnál egy százalék, fonál behozatalánál egynegyed százalék, aranytárgyak kivitelénél egynegyed százalék, ezüstáru kivitelénél egynegyed százalék, platinaáru kivitelénél egynegyed százalék, korall- és granátáru kivitelénél egynegyed százalék fizetendő. Anilin és nyersfesték illeték nélkül vihető ki.

Feladás szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Hírdő: RADIMA nyomda és kiadóvállalat K. Szerkesztőségi telefonszám 977.

Rókat, szörmét
valamint bármilyen szövet és selyem ruhanevel olcsón vállal és a legmondosabban

fest és tisztít

a „Kristály” gözmosógár Cluj. Telefon 500

SZIN

Hab

Szerda, 1. bérl. riem. Csütörtök. Nid. Szombat. hét. Vasárnap. let. Teu. Hétfőn, 1. bérl. ost, teljes.

Szerda fél. ujdó. Prez. Csütörtök: 2-od. szür. Péntek: hely. Szombat: (Am. hely. Szombat f. szer. 29. s. Szombat f. elős. mert. Vasárnap. Istv. Vasárnap. don. Prez. Vasárnap. don. Hétfő fél. 6-od. bérl. Hétfő fél. 3. ad. a műsorra megvá.

Körbe- kedvvel k. premierre. ják bemutat. Körbe-körb. dig bemute. szenvedély. darab. ame. számára a. Körbe-körb. kumot látt. kiáltoztak, mindenütt. dialógusbó. más a szin. tiz különfé. darab. Ber. dezó, de a. szerű hat. nehézségek. alatt az eg. össze a re. egy-egy r. repeat. Pod. Neményi. Lengyel V. renc fogláj. egymásut. hétfőn fog. rekerülni.

DR

tudatja a Erdély rés. strada Ni.

szám alatt. eszközök. Utánvét. szállít.

FAV

Tüzi

